

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1930. Štev. 8.

Posamezna šte. 2 Din.

Preizkušnja.

Nekoč je živela v okolici Ljubljane bogoljubna perica, ki je hodila v mesto ob ponedeljkih pobirat perilo in ga je drugi teden zopet prinašala opranega nazaj. Rada se je predvsem držala duhovskih „kundov“ in se je smatrala za zelo pobožno.

Pa je prosila gospoda, kateremu je prala perilo, da bi jo „dal na preizkušnjo“, da bo videl, kako je popolna. Pa gospod je to odklonil, češ, da to ne gre in da bi tudi tako preizkušnjo težko prestala. Perica pa je prosila, naj to stori in zatrijevala, da bo videl, da je res popolna.

Nekoč zopet prinese perilo v ponedeljek nazaj. Duhovni gospod se je držal zelo hladno. Prešteva posamezne kose in pravi: „Ti ljuba perica, nekaj kosov manjka, to ni vse, kar sem dal v perilo.“ „O ne, vse je“, hiti zatrijevati pobožna perica. „Ne, ni vse, toliko in toliko kosov manjka“, hladno in trdo odgovarja duhovnik.

Sedaj pa je pri perici izbruhnilo: „Kaj, vi boste mene dolžili, še nikdar mi ni nihče nič očital, jaz sem vedno vse pošteno odrajtala, kar sem sprejela...“ In vsula se je ploha na ubogega duhovnika. Ta pa je mirno stal in pomisljivo zrl na razsrjeno ženo. Ko pa se je ploha polegla, je mirno dejal: „Sedaj je bila pa preizkušnja...“

Perici je sapo zaprlo in odšla je tiho, osramočena...

Ta duhovnik je namenoma delal krivico tej pobožni osebi, da bi s tem preizkusil njeno pobožnost, s katero se je skoro malo bahala, pa je slabo naletel... Pa je skoro razumljivo. Redki so med kristjani, ki bi ostali mirni, potrpežljivi, krotki, ko se jim dela krivica. Redko so posejani, ki bi nastavili še eno uho, če so dobili udarec na drugo. Seveda to je samo svet, ne pa ukaz Gospodov. Toda popolnost človeka se izkaže in preizkusi, če zna tudi krivico po Gospodovem zgledu nositi...

Ne popolnost, ampak pravo krščanstvo pa pride večkrat na preizkušnjo po župnijah, ko mora župnik nastopiti proti razvadam, strastem, grehu, Kolikokrat žanje duhovnik sovraštvo, maščevalnost za to, ker nastopa za poštenost, moralo, proti izrodnomu strasti. Takrat se pozna, kje je kaj krščanskega v oseh! Verni, res krščanski župljani upoštevajo duhovnikovo dolžnost, se uklonijo cerkvi in postavi božji in morda s težkim srcem, pa vendar — ubogajo. Zahvalijo se za opomin in se potrudijo da, se korigirajo. Pri malovernih pa nastane neredko strupeno sovraštvo, odpor, da potem že nalašč vstrajajo v grehu, zmoti, strasti... „Zdaj pa nalašč to delamo, ker nas svari, ker nas „krega“, ker proti nam nastopa, kaj nas bo komandiral itd.“ Tako govore malo in slaboverni.

To se je zadnje čase tudi pri nas prav lepo pokazalo, ko smo začeli v cerkvi bolj nastopati proti izrodnomu ženske mode... Pred par meseci smo lepo opozorili. Prebrali smo odlok papeža in škofa glede ženske noše, prosili

smo prav lepo, naj nobena dekle in žena ne pride v cerkev tako oblečena, kakor se ne spodobi za svetost kraja in kakor prepoveduje poštenost in cerkev.

Moški in velik del ženstva je to odobral. Poznalo se je tudi v cerkvi in se ni več opazilo toliko razgaljenih prsi in golih rok.

Čakali smo še par mesecev, da si lahko ženski svet nabavi novih oblek vsaj za cerkev. In znova sem opozoril na prižnici, da smatramo to za res in da ne pustimo takih žensk k zakramentom. Pa sem dobil anonimno pismo, da si pač kranjske gospodične in žene ne bodo dale komandirati glede mode in obleke... Pismo je bilo precej zasoljeno in je iz njega bruhala tista zla volja ki govori: „Ne bom ubogal, ne Boga, še manj pa papeža in škofa in fajmoštra...“ „Pa v cerkev ne bom hodila...“ Tako je stalo zapisano!

Seveda je pač le majhen del tistih, ki so govorile tako, kakor je stalo v pismu, toda tista, ki je bila tega mišljenja, je pač presneto slabo prestala preizkušnjo krščanstva...! Ali se tak človek zaveda, da se s tem odreče Bogu, krščanstvu in poštenosti? Rajše pustim cerkev, zakramente, Boga in pošteno življenje, kakor da bi pustila pohujšljivo obleko!

Kako pravi Gospod? Ako te pohujša tvoje oko, izderi ga, zakaj bolje je, da greš z enim očesom v življenje, kakor z dvema v pogubljenje. Ako te pohujša tvoja roka, odsekaj jo, bolje je, da greš z eno roko v življenje, kakor z dvema v pogubljenje! Kaj se pravi to? S tem je hotel Gospod to-le povdarjati: „Če ti je kaka reč še tako draga, morda tako kakor tvoje oko, ali tvoja roka, pa če ti je ta reč, oseba, družba, ali karkoli v pohujšanje, v greh, odredi se temu, zakaj večno življenje je več kot oko, več kot roka...“

Če je tvoja obleka v pohujšanje bližnjemu in tebi v greh ter škodo, odredi se ji, če hočeš v življenje; če imaš toliko krščanstva v sebi, da si zmožna Bogu na ljubo odreči se grehu!

In če bi cerkev zahtevala od nas odpovedi v kakih stvari ali zadevi, ki bi sama na sebi ne bila greh, bi morali cerkev poslušati kot verni udje Kristusovega kraljestva. Tako je n. pr. meso v petek ravno tako dobro, kakor v nedeljo. Jesti ali ne jesti meso samo na sebi ni greh, ne zaslužno delo. Pa je cerkev prepovedala v petek jesti meso, da se verniki uče zatajevanja in na čast Gospodovem trpljenju delajo pokoro. In dobri verniki so temu pokore in izpolnjevanje te zapovedi je pač znak dobrega vernika.

Če bi torej v nagi modi ne bilo nič greha, pa bi jo cerkev prepovedala, bi jo že morali poslušati, če smo pač kristjani... Toda naga moda je nemoralna, je grešna že sama na sebi, in bi je za poštene, taktne in dostojne žene in dekleta ne bi bilo treba še posebej prepovedovati. Če pa kdaj ženski svet nima ne takta, ne manire, ne morale,

mora pa cerkev poseči vmes in če ni drugače, takim tudi zabraniti svete zakramente.

Torej par slabih preizkušenj je bilo v tem oziru... Raje pusti obhajilo, mašo in vse, kakor obleko, ki žali sramežljivost in ki ponižuje ženo.

Na drugi strani je pa pri tej priliki bilo nekaj lepih preizkušenj, ki so pokazale nekatera dekleta in dame v res lepi luči ponižnosti!

Saj priznamo, da je danes že res težko v tej splošni pokvarjenosti ženi dobiti dostojno obleko; tudi je razumljivo, da katera ne čuti več, da je obleka že nekoliko preveč izrezana, ko druge nosijo že kopalne kostume na ulici. In tako se lahko pripeti tudi kaki dobri ženi ali dekletu, da se ne zaveda, da je že preveč šla za nago modo in se ji lahko pri ohhajilu pripeti maler, da jo duhovnik kar preskoči... V Italiji sem videl več takih slučajev, ko so izpodili iz cerkve dame, ki so bile po naših pojmih precej dostojno oblečene. Nekoč je napravila izlet v Rim in Italijo družba ljubljanskih Marijinih družbenic, pa jih je v neki cerkvi napodil iz hiše božje cerkvenik... Pri nas bi take še obhajali.

Torej bilo je tudi par lepih slučajev. Ko se je eni primerilo to pri obhajilni mizi, da je bila izpuščena, je drugič prišla mirno k sv. obhajilu v dostojnejši obleki in je tiho sprejela ta opomin. V par slučajih sem dame, ki sem jih poznal, opozoril na to, da se jim bo nekaj pripetilo, če pridejo še v taki obleki. Videlo se je, da se niso zavedale, da je kaj nedostojnega v njih obleki, pa so ponižno sprejele opozorilo in popravile svojo obleko brez srda, zakaj njim je več obhajilo, več Bog, kot kos „moderne“ obleke. Res v par slučajih sem doživel tačas krasne zglede ponižnosti. To so verne katoliške žene, biseri prave pobožnosti, ki je vselej združena s ponižnostjo.

Brezvestnost.

„Gospod župnik, za svet sem prišla vprašat.“ Tako je z nekakim strahom začela.

„No, kar povejte, kar imate na srcu,“ jo bodrim.

„Otroka imam s tem in tem. Pa neče nič plačati za njegovo vzdrževanje. Jaz sem sama reva, malo zaslužim, še sebe ne morem preživljati in tako stradava oba, jaz in otrok.“

Videlo se je, da govori resnico.

„V tej zadevi morate pa k sodišču, župnik tu ne more nič pomagati. Sodnik mora najprej obsoditi nezakonskega očeta za vzdrževanje otroka, potem pa se sodno iztirja, zarubi se tudi lahko njegova plača.“

„Saj sodišče je že določilo, koliko mora plačevati za otroka, pa noče nič plačati. Ko sem dala zarubiti njegovo plačo, je šel pa drugam delat, da ne vem, kje je in je rekel, da raje nič ne dela, kakor da bi kaj plačeval.“

„Ti grdun! S takimi delate znanja, potem pride pa tako daleč. Pa nima nič premoženja ali dote?“

„Oče je umrl, pa mu je zapustil prav majhno doto, drugo mu je dal prej skrivaj, da bi mu je ne mogla zarubiti.“

Koliko takih in podobnih zgodb moramo poslušati župniki na večjih župnijah po mestih in industrijskih krajih!

Poznal sem še drugega fanta, ki nalašč ni hotel delati oziroma zaslužiti, da mu ni bilo treba plačati oskrbovalnine za nezakonskega otroka.

Še en zgled naj povem!

Prišla je mati vsa obupana in razburjena.

„Gospod župnik, saj nisem iz te župnije, ampak ne morem drugam, kakor k vam iskati sveta. Jaz sem tam in tam doma. Imam edino hčerko 19 let staro. Dekle je nekoliko slaboumna. Komaj preživljam njo in sebe. Neki dan mi jo izpred hiše pobere bogat posestnik in jo odpelje seboj. Po devetih mesecih je dekle porodila. Otrok ni vedel nič o tem, čemu sta dva spola na svetu, pa mi ga je ta lump pokvaril. Sedaj pa zahtevam za otroka oskrbovalnino. A oni se brani, zadeva je prišla pred sodišče, najel je advokata in bil oproščen. Kaj naj zdaj storim...? Kam naj dam otroka? Kako naj si pomagam...?“

Ne mislite, da je to izmišljen slučaj! To je popolnoma resničen dogodek!

Ali je za take moške kaka beseda v našem jeziku, ki bi dovolj izrazila to grdo dejanje? Najhujše psovke so pravzaprav nedolžni izrazi, ki ne morejo označiti tega grdega dejanja. Dekleta zapelje, otroku da življenje, potem pa se otrese, kakor vrabec na cesti prahu, odfrči in pusti svojo kri in svojo žrtev v največji bedi! To kaže na pomanjkanje vsake vesti, vsakega smisla za odgovornost za svoje dejanje.

Koliko gorja povzroči tak človek zapeljanemu dekletu! Koliko trpljenja ubogemu črvičku, ko ga zapusti njegov lastni oče in ga vrže v največjo bedo! Ko se bo enkrat ta otrok zavedel, in bo spoznal kaj je storil njegov lastni oče njemu in njegovi materi, ali bo potem čudno, če bo celo življenje preklinjal onega, ki mu je dal življenje? Ali ne bo potem celo življenje spremljala takega ničvrednega kletvina lastnega otroka? Ne bo prav otrok delal, toda če ga bo preklinjal, razumljivo bo to...

Kaj moremo tu duhovniki pomagati? Drugega skoro nič, kakor da pomagamo rediti take zapuščene črvičke.

Če tak brezvestnež jemlje potem v zakon kako drugo dekle, nimamo mi župniki pravega postavnega sredstva, da bi mogli kaj pomagati zapeljanemu dekletu ali zavrženemu otroku. So tudi taki brezvestneži, ki takoj izroče vse premoženje svoji ženi, da ne bi mogla ne otrok in ne nezakonska mati priti potom rubežni do svojih pravic. Seveda je ravno tako brezvestna taka dekle, ki takega vzame in svojemu možu potem pomaga na ta način goljufati! Čuden okus morajo pač imeti take ženske, ki stopajo pred altar s takim človekom! Torej pomoči tu ni, ker človek brez vesti in brez smisla za odgovornost vedno dobi kaka vartica sam ali potom advokata, da se otrese svoje dolžnosti.

Čeprav pa postavnega sredstva župnik nima na razpolago, da bi mogel prisiliti takega človeka, da vsaj plačuje alimente za otroka, ima pa včasih vseeno toliko vpliva, da more kaj storiti. V Kranju takega ne poročim, dokler ne plača zapeljanemu dekletu, kar je plačati sodno dolžan. Seveda če je plačila sploh možen. Za to je prav, da taka zapeljana dekle pride in naznani v župnem uradu dotičnega poštenjakoviča, ki nima toliko vesti, da bi pomagal preživljati svojega otroka.

Ko pa človek vidi toliko slučajev, ko se moški otresa vsake odgovornosti, ko noče skrbeti niti za svojo lastno kri in ne pomagati žrtvi svojega greha, se nehote izprašuje: kako je pa to sploh mogoče? Ali je mogoče, da so med kristjani taki ljudje? Saj vendar pridigujemo. učimo, svarimo, pa se dobe med kristjani taki izrodki? Odkod se rekrutirajo taki fantje in možje? Poglejte jih, ali hodijo taki v cerkev? Ali ne ostajajo med pridigo redno zunaj cerkve? Nikdar ne sliši besede božje, vzgaja se le v oštariji med pokvarjenimi mladeniči, potem mu pač polagoma skopni vsak čut za poštenost in pravičnost.

In še nekaj. Zdi se, da v tem oziru naši starši premalo store. V današnjih časih mora pač oče ali mati vzgojiti v svojih otrocih čut za odgovornost že v zgodnji mladosti. Povedati je treba sinu in hčeri, kaj da lahko pride in da je potem dolžan kot mož nositi posledice svojega dejanja.

Starši kolnejo, če postane njih hči žrtev takega zapeljivca, če pa njih sinovi delajo krivico, zapeljujejo, pa molče in jim morda še pomagajo potom sodišča, potom krivega pričevanja, celo s krivimi prisegami, da se otresejo stroškov!

Naj vsak sam pomisli, kaj bi rekel, ko bi ga bil njegov oče tako zavrzel in pahnil njega in njegovo mater v največjo bedo? Kaj bi sodil o takem očetu? In česar ne želiš sam sebi, tega tudi drugim ne želi in ne stori! Če že nimaš vesti, da bi se varoval greha, če se ne bojiš kazni božje za greh nečistosti, vsaj morivec lastne krvi ne bodi!

Da morivec! Tudi te rodi greh in pomanjkanje odgovornosti!

Spominjam se druge take podobne žrtve. Vsa objokana je prišla. In začela se je stara pesem o zapeljivcu, ki jo je sedaj pustil na cedilu.

„Pa kaj pravi on, ki te je zapeljal?“ izprašujem.

„Kaj, neke tekočine mi je prinesel in me sili, da bi pila, pa k neki babci me je hotel spraviti... Toda morivka ne postanem.“

In zaključek tega žalostnega razmotrivanja? Dragi starši, skrbite, da vaši sinovi ne bodo zahajali v slabe družbe, ne popivali po gostilnah, ne ostajali zunaj cerkve med pridigo, ne sklepali prezgodnjih znanj, ne ponočevali! Skrbite pa, da hodijo v cerkev, k zakramentom, v krščanske organizacije, da ne postanejo zapeljivci in morivci!

Za stolp na Pungratu.

V današnji številki sem nameraval priobčiti poročilo o popravah, o končnem računskem zaključku in o darovih, ki jih je prejelo cerkveno predstojništvo za popravo stolpa na Pungratu. Pa je prišel vihar in odnesel komaj popravljeni in še ne plačani stolp!

Spomladi sem obhodil večino kranjskih družin na beraški poti s polo za prispevke k popravi pungerškega stolpa. Le pod mestom in pa v rožnovenski ulici še nisem bil in sem čakal, da dobimo še enega g. kaplana, da dobim takrat kaj časa za pobiranje, pa je prej šel stolp na tla, predno sem dobil priliko, da bi potrkal še na druga vrata.

Odkrito povedano, zelo težko sem šel na pot prosjanja za prispevke. No pa ni bilo tako hudo, kakor sem se bal. Kranjci so zelo kulantni ljudje, prijazni, ljubeznivi in darežljivi. Povsod sem bil prijazno in dobrohotno sprejet, niti ene pikre opazke nisem slišal, kar se sicer ob takih prilikah rado pripeti, ko je treba seči v žep.

Poleg darov, ki sem jih bil prejel za Pungrat, je imelo to obiskovanje po mestu še drugo dobro stran, da sem malo bolje spoznal kranjske farane. In pri tej priliki sem sklenil, da bom poskušal še drugič obiskati pa vse družine brez izjeme. Sedaj sem potrkal samo na vrata posestnikov, trgovcev in bolj situiranih družin, morda sem katero teh nevede izpustil. Treba je pa poznati vse! Po nemških župnijah obišče župnik vsaj vsako drugo leto vse družine. Tudi pri nas bomo skušali to vpeljati, ko dobimo še drugega gospoda kaplana.

Za stolp na Pungratu so pa darovali sledeči:

g. Kocbek Din 1000. Po 500 Din: g. I. Savnik, J. Kušlan, A. Adamič. Po Din 300: Logar, Berjak, Kokl, Fr. Šavnik. Po Din 200: Pavšler, M. Mayr, Rakovec, dr. Fajdiga, Fr. Holzhaacker, Šušteršič Ivan, Vida Polak, Anton Božič, dr. Sabothy, Fr. Gorjanec, Karl Schindler, Chrobat, I. Colnar, Josipina Puppo, Andrašič, Peter Mayr, Pišek-Ilirija, Bidovec J., neimenovana. Po Din 100: Ručigaj Ernst, Pollak Franica, Benedik Neža, Jezeršek Neža, Šinkovec Anton, Šinkovec-droger., Jan. Sajovic, Pečnik Marija, Kapušin, Pučnik, Šumi Alojzija, Mušič Anton, Terezija Golob, Marija Belec, M.

Česenj, Rudolf Rakovec, Sirc, Omerza, L. Rebolj, C. Pirc, R. Prevc, I. Kumer, hotel Jelen, R. in Mar. Jeglič, Marenčič, Ogrizek, Štefe, Brulc Franc. Po Din 150: A. Fock, F. in A. Majdič. Po Din 80: Schiffrer, Osterman, Šink Fr. Po Din 60: Bučar Marija, družina Štempihar, Depoli Marija, Peter Kobal. Po Din 50: Bedenk, Bidovec Janko, Jekovec Angela, Ot. Jäger, Levičnik Fr., Rudolf Rus, Bajd Janez, Franc Lieber, Mohor Leopold, Dora Mayr, Ahačič & Šifrer, Boh Anton, Lignum, Macarol Ant., Jamnik, Kristan, Hübl Marija. Po Din 40: Semen Lovro, dr. Šavnik. Po Din 30: Burgar, Zupan, Krenner, Lukeš, Frančiška Krener, Bajgvini Uršula, Ana Rus, Grašič Stanko, Kadunč Marija, Žirovnik Janko, Engelman Marija, Bajd Jožef, Gajger Konrad. Po Din 20: Rozman Val., Ivan Šumi, Šimunac Jurij, Hinko Ciglič, Avsenik Marijana, Gogala Ivan, Malovrh Franc, Zevnik Neža, Fortuna Martin, Čadez Pavla, Fr. Bohorič, Slabe Avg., Smolej Alojzij, Marija Lužar, Ant. Jezeršek, Markič. Po Din 10; Erlah Mihaela, Engelman, Falle, Bizjak, Dolžan Lovro, Alšovec Peter, Martinjak Franc. Po Din 16: Ovin Frančiška. Konzumno društvo Din 200, Šumi Franc Din 50, Žontar Primož Din 50.

Če bi bil morda koga pri prepisovanju izpustil, naj blagohotno oprost.

Vsem darovalcem prav velik Bog plačaj!

Obračun za popravo podrtega stola bi bil sledeči: Darovi pri zbirki Din 13.140, mestna občina je darovala Din 2000, torej skupni dohodki za popravo Din 15.140. Stroški za popravo so pa znašali skupno Din 25,374.58. Tako znaša nepokriti primanjkljaj Din 10,234.58.

Ciklon nad Kranjem.

V petek, dne 18. julija je ob 17.50 završalo nad Kranjem; nastal je vihar, kakoršnega še ni videl Kranj. V par minutah je opravil svoje razdirajoče delo. Cerkev in cerkvene stavbe imajo največ škode, radi svoje visokosti so bile prava tarča za silni orkan.

Vihar nam je napravil sledečo škodo: Odnesele je stolp na Pungratu in ga vrgel z vso silo na vrt ob Kokri, nagnil je na rožnovenski cerkvi vrh stolpa, jabolko in rožnovensko M. B., v župni cerkvi nam je strl dve lepi poslikani okni v prezbiteriju, vrgel je raz voglov kamenite gotske rože in jih razbil, na župni cerkvi in na vseh podružnicah je vrgel raz strehe skoro vsa korita z vrha in skoro polovico vse opeke, deloma je ostala pobita na strehi, deloma jo je pa vrgel raz strehe. Tudi na župnijskih stolpjih je napravil vihar precej škode, pobil polno šip, vrgel na tla nekaj oken in mnogo opeke raz streh. Dosedaj smo že dali na strehe okrog 7000 kosov strešne opeke, pa jo je treba še par tisoč.

Stolp na Pungratu je bil ravno dobro prekrit, hoteli smo letos še popraviti nekoliko ozidje, pa je vse odnesel vihar. Vse lansko delo in stroški je bilo tako zaman. Na stolpu je še kake 10 000 Din dolga. Nekateri menijo, da je stolp zato vrglo na tla, ker je bilo delo slabo izvršeno. Toda ogrodje stolpa je bilo pri lanski popravi ostalo staro, ki je že baje bilo na stolpu od l. 1874. Ko smo lansko leto popravljali stolp, smo dali le druge deske pod pločevino in pa novo pločevino. Ogrodje je z malimi izjemami ostalo, kakor je bilo. Stolpovo ogrodje je bilo vsidrano v zidovje, ves stolp so nosili hrastovi tramovi, ki so bili vzdani v stolpov zid in je bilo na nje pritrjeno ostalo ogrodje, pa je vihar izruval iz zidu hrastove hlode in odtrgal od njih vrhnje dele. Tako bi bilo odneslo vsak drug stolp, če bi bil prišel v ta vrtinec, ki je objel pungraško cerkev.

Kaj sedaj? Kakor vidim, je javno mnenje v Kranju, da se mora stolp in cerkev na Pungratu popraviti temeljito.

Cerkev radi službe božje tam ni ravno potrebna, pač pa bi trpela panorama Kranja, in pa tudi ugled, če bi pustili, da se vse podere. Škoda bi bilo cerkve in stolpa tudi iz umetniškega stališča. Kolikor sem dosedaj videl, je pri odločujočih faktorjih pri mestni občini mnenje, da se mora vse popraviti in da bo šla v tem oziru mestna občina cerkvenemu predstojništvu iadevolje na roko, da bomo te poprave mogli izvršiti. Seveda s prostovoljnimi darovi to ne bo šlo, ker bodo stroški preveliki. Dosedaj se ni še nič končnega ukrenilo, razen tega, da smo pisali po umetniškega strokovnjaka, ki bi napravil načrt za renovacijo stolpa in cerkve.

Teško bo s popravo slikanih oken v prezbiteriju župne cerkve, ker v Jugoslaviji nimamo takih tovarn, ki bi mogle to delo izvršiti. Poprava bo zelo draga.

Kako bomo vse stroške krili, ki jih je napravil vihar, bo pač težko vprašanje za cerkveno predstojništvo! Vseh poprav ne bo mogoče izvršiti s 100.000 Din!

Za popravo župne cerkve je daroval g. dr. Eržen, zobozdravnik v Kranju nad 2000 kosov strešne opeke, za kar se mu iskreno zahvaljujemo. Radodarnim in premožnejšim faranom se priporočamo, da s prostovoljnimi prispevki pomagata kriti nastalo škodo.

Kolonija pri Sv. Joštu

se je zelo dobro obnesla. Otrok se je prijavilo nad pričakovanje. Vseh kolonistov je bilo 90, v prvi skupini 50, drugi teden pa 40. Mnogo jih je dobilo bratce ali sestrice tekom tedna na obisk, pa so ostali gori, ker je bilo fletno! Tudi deževno vreme jih ni mnogo begalo, otrok se pač zna tudi tedaj zdravo zabavati. En dan dežja je bil šele oddih! Le noč je v dežju pri Sv. Joštu hladnejša.

V primeri z drugimi našimi industrijskimi kraji je Kranj še zdravo mesto. A mnogo dece nima doma niti za ped vrta, cesta ni zanje, starši jih pa tudi ne morejo voditi vedno v naravo. Kako pa naj otrok ostane zdrav, če živi le v sobi in kuhinji! Zato se je izkazala kolonija kot zelo potrebna zadeva. Sprememba okolice, hrane, zraka in družbe to je najboljši zdravnik za otroke. Bivanje na prostem, posebno še v gozdu, kjer so otroci skoro vsak dan nabirali borovnice, jim je izredno dobro delo. Seveda za popolno okrepitev bi morala kolonija trajati najmanj mesec dni, na kar bo prihodnjč vsaj pri resnično slabotnih otrocih treba misliti. In takih otrok imamo dovolj! Tudi sicer zdravi mestni otroci so zelo občutljivi in mehki. Starši naj bi jih utrdili — to se pravi, jim ne dajali preveč sladkarij in drugih nebodigatreba.

Kolonija je bila urejena po vzorcih podobnih taborenj drugih kulturnih narodov. Poskrbljeno je bilo predvsem za čisto otroško razpoloženje. Zato so brali in poslušali veliko povesti, se igrali, si izmišljali nove igre s prav otroško domišljijo in živeli res otroško življenje. A tudi na red, ubogljivost, medsebojno prijateljstvo so se morali privaditi. Tudi za verske vaje je bilo dobro poskrbljeno, vsako soboto pred odhodom smo imeli skupno obhajilo, dnevne molitve so opravljali skupno v cerkvi.

Brezplačno je šlo 13 otrok, za polovično 9, drugi so prispevali sami. Podporo sta dali Hranilnica (1000 Din) in Vincencijeva konferenca (500 Din), nekaj (350 Din) pa je ostalo še od pogostitve prvoobhajancev, kar smo porabili za najbolj potrebne in najmlajše. Darovalcem Bog plačaj!

Porcijunkula.

Porcijunkula se imenuje mala cerkvica Marije Angelske, ki jo je sv. Frančišek Asiški popravil, v njej zelo rad molil in pri njej ustanovil tudi svoj red manjših bratov. Po slovensko bi se to reklo: mali delež, košček sveta, ki ga je prejel sv. Frančišek, da tam živi s svojimi redovnimi brati. Ta cerkvica je sedaj še ohranjena, a stoji sredi veličastne cerkve, ki je sezidana okrog te porcijunkule. Porcijunkula je posebno slovita radi porcijunkulskega odpustka. Sv. Frančišek je dobil od papeža ustmeno dovoljenje, da more prejeti vsak vernik, ki 2. avgusta obiše to cerkvico in tam skesano moli, vsakokrat popolne odpustke, kolikorkrat obiše cerkvico. V začetku so vsako leto tja prihajali verniki v velikanskem številu, da so prejeli te odpustke. Do 18. stoletja so računali, da pride vsako leto ta dan do 200.000 oseb k porcijunkulskim odpustkom v Assisi. Verniki so prihajali tja iz celega sveta. Do leta 1480 so se ti porcijunkulski odpustki mogli prejeti le v tej cerkvi, kasneje pa so papeži dovolili, da se morejo prejeti tudi v drugih cerkvah, ki imajo za to posebno dovoljenje iz Rima.

Župnija Kranj.

Oznanila za avgust.

1. **Prvi petek v mesecu**, ob 6. sv. maša z blagoslovom. Ob 7:30 peta ustanovna sv. maša, obletnica za pokojnim župnikom g. Ivanom Schifferjem.

3. **VIII. ned. po bink.**, služba božja po navadi, ob 6. z blagoslovom. Prva nedelja v mesecu, pri 6. sv. maši skupno sv. obhajilo za apostolstvo mož in sploh za možke, ki jih vabimo, da se udeleže v velikem številu sv. obhajila. Pri vseh spovednicah imajo v soboto in nedeljo prednost moški.

Porcijunkula. V naši župni cerkvi se morejo prejeti porcijunkulski odpustki od sobote 2. avgusta opoldan do nedelje opolnoči. Prejeti se more popolni odpustek vsakokrat, kadar se obiše župna cerkev in moli tam najmanj 6krat očenaš in češčena Marija in vselej čast bodi v namen sv. očeta papeža. Prejeti pa je treba tudi sv. zakramente. Spoved se more opraviti že teden prej v ta namen, kdor gre pa vsak dan k obhajilu, mu ni treba posebej hoditi k spovedi. Obhajilo se mora prejeti v soboto ali nedeljo. Ti odpustki se morejo nakloniti tudi vernim dušam v vicah. Za časa porcijunkulskih odpustkov bo na altariju M. B. izpostavljena slika sv. Frančiška Asiškega.

Popoldan bo ura molitve in sicer 8. ura v čast M. B. in litanije vseh svetnikom — radi porcijunkule — potem pa pete litanije presv. Srca Jezusovega.

9. **Obletnica za pok. župnikom A. Koblarjem ob 7 30.**

10. **IX. ned po bink.**, popoldne ob 6. shod za III. red.

14. **Vigilija k prazniku M. Vnebovzetja**, strogi post, pritriganje pri jedi in zdržek od mesa.

15. **Vnebohod Marijin** ob 6. sv. maša z enim in ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma.

Popoldan ob 2. pete litanije M. B. Od 15. avgusta dalje se vrši nedeljska popoldanska služba božja ob 2. pop. Pop. ob 3. v Velesovem shod za deklško M. D.

Na Premskovem bo ta dan praznovanje cerkvene patrone, sv. maša ob 6. in 10., ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Ob 6. in 10. bo tam darovanje za cerkev. Popoldne ob 2. bodo tam pete litanije M. B.

16. **Sv. Rok ob 6. in 9. sv. maša** z blagoslovom na Pungratu, obakrat z darovanjem. Ob 7. sv. maša v rožnovenski cerkvi.

Razširjajte „KRANJSKI ZVON“!

17. **X. ned. po bink.**, doma služba božja po navadi, ob 10. sv. maša tudi na Hujah. Pop. ob 2. krščanski nauk in litanije M. B., po litanijah ura molitve za žene.

24. **XI. ned. po bink.**, sv. Jernej, ap. ob 10. sv. maša tudi na Rupi.

31. **XII. ned. po bink.**, služba božja po navadi. Skupno sv. obhajilo za dekliško M. D.

Razno.

Kip Male Cvetke ima pred seboj vedno polno sveč prižganih. Mnogi ne pazijo na to, kako postavljajo svečo, poleg tega se nekatere sveče same prevrnejo, pokapajo vse okrog in osmode stojalo in omaro, v kateri je kip. Tako je omara vsa osmojena in v nelepem stanju. Neka dobrotnica se je ponudila, da bi sama prispevala k temu, da se uredi pri kipu Male Cvetke lepa električna razsvetljava. Pri ogledu, kako bi se to uredilo, pa smo prišli do zaključka, da je treba vse temeljito preurediti, ker sedanje stanje je samo v kvar lepi cerkvi. Odločili smo se, da omare, v katerih je Praški Jezušček in Mala Cvetka odstranimo iz cerkve, oba kipa pa postavimo na stebre, ki bodo v gotskem slogu, da ne bosta kazila cerkve. Ob vsakem kipu in pred kipom bi se pa potem napeljala električna razsvetljava, ki bi gorela mesto sveč. Darove v ta namen, da gori pred kipom, bi pa verniki metali v nabiralnike, ki bodo pripravljene pri vsakem kipu. Že sedaj se nabira pri kipu Male Cvetke in se bodo nabrani prispevki porabili za to, da se vse preuredi.

Nova maša g. Benedika se je izvršila prav lepo. Naša župna cerkev je bila ob tej priliki tako ukusno in bogato okrašena, kakor morda še nikoli. Okoličani so pripeljali dosti mlajev. Pri sv. maši je bila velika množica ljudstva, da ni bilo v prostrani cerkvi koticčka praznega, in še zunaj cerkve so morali stati. Vsem, ki so darovali mlaje, pletli vence ali drugače prispevali k lepi slovesnosti, iskrena hvala.

Kranjska godba priredi 15. avgusta — praznik Mar. Vnebovzetja — na glavnem trgu promenadni koncert. Na to bodo hodili njeni člani po hišah pobirat prispevke in podporne člane.

Tečaj za vkuhanje sadja se prične v Marijanišču dne 18. avgusta ob 6:30 popoldan. Ona dekleta in žena, ki bi se ga želele udeležiti, naj se zglasijo pri č. s. prednici v Marijanišču.

Za kaplana je nastavljen v Kranju čast. gospod Joško Košir, novomašnik iz Ljubljane. Stanoval bo v Škofiji, kjer bo vodil dijaški zavod.

Kruh sv. Antona. Po vseh večjih župnijah imajo pušco s kipom sv. Antona, kjer se zbirajo prispevki za reveže. Ta denar se porabi v ta namen, da se revnim oskrbuje predvsem živež in zato se imenuje „kruh sv. Antona“. Tudi pri nas imamo kip sv. Antona s puščo in sicer v rožnivenski cerkvi. Ves denar, ki se tu nabere, se porabi za reveže, druge pušce so pa za cerkvene namene.

Delavski dom bo dograjen v dobrem tednu. 14. septembra bo njegova slovena otvoritev in blagoslovitev. Pride takrat to izvršit prevzvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman. Kolikor je sedaj določeno, bo ob 10. sv. maša s pridigo, ki jo bo imel presvetli. Po pridigi bo blagoslovitev Delavskega doma in popoldan prireditev v vseh prostorih doma. K sv. maši pride delavstvo od delavskega doma v cerkev korporativno. Na hrano hodi sedaj opoldan okrog 100 ljudi v Delavski dom, na stanovanju je pa že 60 do 70 oseb.

Kranjski zvon za september bo izšel najbrž šele drugi teden v septembru za praznik blagoslovitve Delavskega doma.

Kaj je treba pripraviti . . . ?

Kadar kdo v hiši zboli in nastopi morda smrtna nevarnost, so po nekaterih družinah v veliki zadregi, ker ne vedo, kaj je treba pripraviti za tak slučaj. Za to bo prav, da opozorimo na to, kaj naj se v tem slučaju pripravi.

Prirediti je treba v bolnikovi sobi, če tam ni mogoče, pa v sosednji sobi, mizo, ki se pogrne z belim prtom. Na mizi naj bo v sredi razpelo in na vsaki strani ena sveča, če mogoče voščena. Sveči naj bodo prižgani, ko vstopi duhovnik.

Na mizi naj v kaki posodi, bodisi v skodelici ali pa v kozarcu pripravljena blagoslovljena voda z malo vejico, da more duhovnik pokropiti z njo bolnikovo sobo.

Poleg te posode naj bo pripravljena še druga s čisto vodo. V tej si duhovnik umije prste, s katerimi je prijel sveto Rešnje Telo. Iz tega kozarca se da potem bolniku piti po obhajilu voda, če je bolniku to prilično, ni pa potrebno, da bi bolnik moral to izpiti.

Na krožniku naj bo na mizi pet svaljkov bombaževine, da duhovnik z njo mazili bolnika, ko deli sv. poselneje olje. Na istem krožniku, ali pa na kakem drugem, naj bo pripravljene nekoliko soli, da si z njo mašnik otere prste, s katerimi je mazilil bolnika.

Pri rokah naj bi bila tudi brisača, da se more duhovnik obrisati roke oziroma prste.

Pred mizo se postavi mala pručica, da duhovnik na njej moli litanije vseh svetnikov in druge molitve ki jih moli kleče.

Bombaževino in vodo, s katero si je duhovnik umil prste, naj domači potem vržejo v ogenj.

Župnija Šmartin.

Oznanila za julij.

3. avg. **VIII. ned. po bink.** — Božja služba po navadi ob 6. in 9. — Popoldan po litanijah shod III. reda. — Ta dan porcijunkulski odpustki. — Od sobote opoldne do nedelje opolnoči dobe popolen odpustek vsi verniki tolikokrat, kolikokrat obiščejo župno cerkev in tam molijo po namenu sv. Očeta, in sicer vselej vsaj 6 očenašev, 6 češčenamarij in čast bodi . . . Odpustki se morejo darovati tudi dušam v vicah. Spoved se lahko opravi že teden prej ali pa pozneje skozi vso osmino, sv. obhajilo pa se mora prejeti 1. ali 2. avgusta ali pa pozneje enkrat v osmini.

10. avg. **IX. ned. po bink.** Sv. Lavrencij mučenec. — Božja služba po navadi.

15. avg. **Vnebovzetje Mar. Device.** Zjutraj in ob 9. božja služba z blagoslovom, popoldan ob 2. pete litanije M. B. — Zjutraj vesoljna odveza, po maši skupno obhajilo. — Popoldan shod dekliških Marijinih družb cele dekanije v Velesovem.

17. avg. **X. ned. po bink.** — Božja služba po navadi.

24. avg. **XI. ned. po bink.** — Sv. Jernej apostol. — Božja služba ob 6. in 9. v župni cerkvi po navadi, ob 9. tudi pri Sv. Joštu.

25. avg. **Sv. Ludovik, kralj.** — Vesoljna odveza za III. red. Ob 8. soseska sv. maša pri sv. Jerneju.

31. avg. **XII. ned. po bink.** — Božja služba ob 6. in 9. tudi pri sv. Uršuli.

Kronika.

6. julija je opravil novomašnik g. Vilko Pipp, prvo sv. daritev ob obilni asistenci duhovnikov z blagoslovom. Dekleta Marijine družbe in nekaj drugih deklet so cerkev zelo lepo ohranile, za kar naj jim bo izrečena zahvala.

Vihar dne 18. julija je na župni cerkvi napravil veliko škodo. Da se bo vsa škoda popravila, bo komaj zadostovalo 6000 Din.

Lurška kapela je bila letos znotraj in zunaj prenovljena, okrog nje se je napravila lična ograja, prihodnjo spomlad pa se bodo napravili cvetlični nasadi. Da se stroški za kapelo in za škodo na cerkvi pokrijejo bo 15. avg. — zjutraj in ob 9. darovanje.

Poročeni pari:

Dne 6. VII. — **Pletenjak Matevž**, monter iz Šutne in **Marija Pokorn** iz Sred. Bitnja 38.

Dne 27. VII. — **Oman Alojzij**, delavec v Stražišču 3 in **Terezija Pustovrh**, delavka iz Ločnice.

Dne 30. VII. — **Rebolj Janez**, uslužbenec v trgovini iz Trstenika in **Amalija Pirc** iz župnije Prečna na Dolenjskem.

Umrli:

Dne 15. VII. — **Ivanka Kalan**, posestnika hči iz Brega št. 11; stara 3 mesece.

Dne 15. VII. — **Antonija Vilfan**, samska gostilničarka na Laborah, stara 69 let.

Duh. svetnik Pokorn.

Iz cerkvene zgodovine Kranja.

(Konec.)

Jako nevaren nasprotnik Chroenov je bil graški (poznaje praški) nuncij Jan. Krst. Salvago, ki je bil l. (1607-08.)¹ vizitator dežel južno od Drave, o katerem škof sam pravi, da je podedoval svoje sovraštvo do njega od svojega prednika nuncija Porzija.² Kljub temu, da je škof prvi objavil dekret tridentinskega zbora in sam izdal prekoristne odloke za poglobitev verskega življenja med ljudstvom in duhovščino še pred vizitacijo ter delal noč in dan v tem smislu, ne omenja Salvago v svojih poročilih niti z besedico teh Chroenovih prizadevanj, marveč ga očrnjuje ravno v nasprotnem smislu kardinalu-državnemu tajniku Borghesiju. Zakaj? Zato, da bi ga uničil. Niti prilike mu ni dal, da bi se mogel škof zagovarjati ali opravičiti napram zahrbtnim svojim obrekovalcem, dokler ga ni Rim k temu prisilil z opazko, zakaj se bolje ne informira o resničnosti, pritožb proti njemu. Nunciju³ gotovo ni bilo prijetno, ko je na posled sam moral škofu izročiti pismeno oprostilno razsodbo z dne 22 nov. l. 1610. z izjavo, da je bil obrekovan.

Še en neprijatelj škofa Chroena, ki ga ne smemo prezreti, je v osebi generalnega vizitatorja oglejskega očaka: tržaški škof Ursin de Berthis. Ta je prišel dne 12. okt. 1611.⁴ v Kranj, da bi cerkev vizitiral. Spremljal ga je znani gorenjski naddiakon Trebuh. Kaj pa napravi škof Chroen? Kar je zagrozil v pritožbi na apostol. nuncija in nadvojvodo, kakor smo omenili zgoraj, tako je tudi storil. Prišel je ob istem času osebno v Kranj in ni dopustil Ursinu, da bi šel v cerkev in ondi maševal, pač pa je njega in njegovo spremstvo odpeljal v gostilno k Adamu Radl⁵ in ondukaj na svoje stroške pogostil. S tem je pokazal, kdo je gospodar kranjske župnije. Ursin je odšel nato v Kovor in v Tržič, škof Chroen pa je naslednjega dne v župni cerkvi v Kranju podelil 3 mladenčem prvo tonzuro.

Ker je pa vizitator Ursin izvršil več nepostavnih dejanj v področju ljubljanske škofije, zlasti v Bistri in v Kostanjevici na Dolenjskem⁶, je izrekel škof suspenzijo nad njim in proglasil njegova posvečevanja kot nična.

Nastane vprašanje, zakaj pa so ravno ti cerkveni dostojanstveniki bili tako naperjeni proti škofu Chroenu? Iz gole nevoščljivosti, je odgovor. Ko je ljubljanski škof Janez Tavčar l. 1597. umrl, se je zato mesto potegoval proš iz Doberlevesi, Ursin de Berthis, a Ferdinand nadvojvoda imenuje Chroena, stolnega dekana, ljubljanskim škofom, ki ga je kot najsposobnejšega v tedanjih razmerah pokojni škof Tavčar priporočil. Nuncij Hieronim de Porzia je pa hotel zasesti tržaško stolico⁷, a Ferdinand jo podeli Ursinu de Berthis, da ne bi bilo zamere v Rimu. Od tega časa datira sovraštvo teh dveh proti Chroenu.

Odločen nastop škofa Chroena v Kranju nasproti vizitatorju Ursinu v varstvo svoje posesti je moral tega silno zboti v srce. Lahko mu je bil gorek. Škof sam omenja, da mu je Ursin zavidal tudi namestniško mesto v Gradcu, kamor ga je Ferdinand, imenoval dne 24. okt. 1614.⁸ To dejstvo Ursinove zavisti popolnoma potrjuje graški nuncij Paravicini,⁹ ki tudi ni stal na Chroenovi strani. Strah so pa vendarle imeli pred njim. Ko je l. 1609. umrl v Kranju župnik Klement, je škof postavil svojega kaplana za tamošnjega vikarja svojega, pa mu nobeden ni oporekal. Nuncij Paravicini, hodeč po poti svojih prednikov, je hotel še triumfirati nad Chroenom z apostolsko vizitacijo, a se je opekel. Ta mož je bil pesimist, je videl in slikal vse črno. Gašper Bobak, poznejši stolni proš ljubljanski, je bil kaplan njegov in radi njega se je nuncij spustil v intrige zoper Chroena, Rim je dobro poznal to njegovo razpoloženje, zato ni maral vizitacije njemu poveriti,¹⁰ ampak jo je poveril dominikancu Ksistu Carcanu l. (1620.—21.)

Umrli je pa v Kranju po 10. jan. 1620. tamošnji vikar Janez Rozman. Župnija je bila vakantna več mesecev. Dne 1. novembra 1620. pa je ljubljanski škof slovesno ustoličil mestnim župnikom in tudi benificiatom v kostnici poleg župne cerkve Blaža Kužmana in ljudstvu predstavil. Apost. vizitator Carcanus pa je dne 5. dec. 1620.¹¹ v Gornjem gradu izdal dekret ali javno izpričevalo, v katerem potrjuje, da je bila pri tej vizitaciji kranjska župnija nekaj mesecev izpraznjena po smrti g. Janeza Rozmana in brez vikarja ali župnika. Zglasil se pa ni nobeden ne pri nas in ne pri ljubljanskem škofu, ki je ordinarij in pastir te cerkve, ki bi bil sam ali po kakem prokuratorju zase ali za koga drugega si prisvajal pravico glede omenjene župnije. Zato je pa po našem nasvetu preč. g. Tomaž Chroen, sedanji škof ljubljanski, h čigar mizi, kakor je verjetno, pripada s polnim pravom, postavil g. Blaža Kužmana večnim vikarjem te cerkve in ga na praznik vseh svetnikov očitno in slovesno vmetil, ne da bi bil kdo kaj nasprotoval ali protestiral, ter potrdil tudi, kakor je poprej potrjeval tudi druge, benificiantom M.B. v kapeli v Karnerju ob župni cerkvi. V dokaz tega naš lastnoročni podpis in pečat.

Fr. Sikst Carcan, škof Germanicen. in apost. vizitator.

Konec je torej dolgoletnega boja, ki ga je škof Chroen neustrašeno vojeval zoper mnoge svoje zopernike in srečno tudi izvojeval za posest kranjske župnije. Ako se je pri tej hudi borbi navduševal z geslom: „Terret labor, aspice praemium“ (ako te plaši delo, glej na plačilo), mu je zdaj po tej zmagi priklopelo drugo geslo kot hvaležna molitev: „Laus Deo eiusque Magnae Matri Virgini“ (hvala Bogu in njegovi veliki materi Devici)!“

¹ Bogosl. vestnik VI. str. 197.

² Chroenov dnevnik II. str. 263, v škof. arhiwu. — Bogoslovni vestnik VIII. str. 8—10. — Kapit. arhiv F. 157.

³ Mittelg. d. hist. Ver. f. Kr. 1862. str. 26.

⁴ Izv. muz. dr. V. str. 113.

⁵ Mittelg. d. hist. Ver. f. Krain 1862. str. 88.

⁶ Kapit. arh. f. 57.

⁷ Kapit. arh. Fr. 57, št. 17. in Chroenov dnevnik II.

⁸ Argo 1894. str. 198.

⁹ Časopis za jezikosl. književ. in zgodovino 1927. str. 228 in 229.

¹⁰ Kapit. arh. Fr. 41. in 43. Bogoslov. vestnik VIII str. 11.

¹¹ Kapit. arh. Fr. 48, št. 25.